

Sinderam

Positiones

principal.

ex

philosophia

et mathesi

1789

75

POSITIONES PRINCIPALIORES
EX
PHILOSOPHIA ET MATHESI

REVERENDISSIMO AC PERILLUSTRI

DOMINO

DOM. BEDAE

CELEBERRIMAE ABBATIAE S. S. APOSTOLORUM
PETRI ET PAULI IN AMMENSLEBEN ORD. S. BENEDICTI
CONGREG. BURSFELDENSIS

ABBATI DIGNISSIMO

STUDIORUM MAECENATI MAGNIFICO
FAMILIARIS OBSERVANTIAE TESSERAM OBLATAE.

PUBLICO D. D. OPPUGNANTIUM EXAMINI EXPOSITAE

PRAESIDE

P. JOANN. SINDERAM

EJUSDEM ORD. ET ABBATIAE PROF. A. L.

A REVERENDIS AC RELIGIOSIS F. F.

R. Fr. Beda Brinkmann.

R. F. Mauritio Albermann.

R. F. Benedicto Waffermann.

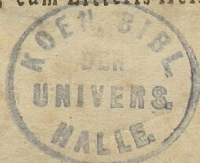
R. F. Hermanno Heithecker.

ANNO R. S. MDCCCLXXXIX AMMENSLEBII DIE 16 JULII

Horis ante et postmeridiam consuētis.

MAGDEBURGI, cum Litteris Hessenlandianis.

Febr 1899

Rerum natura sacra sua non simul tradit.

Fruiatos nos credimus, in vestibulo ejus
haeremus . . . Ex quibus aliud haec aeras,
aliud, quae post nos subibit, adspiciet.

Seneca, L. 7. Quaest. nat. cap. 31.

Epitome Historiae Philosophicae.

Historia Philosophica est Chronologicum et Systematicum mutationum, quas notiones de homine, mundo, Deo, Philosophiae summæ determinantes, a fundamentis ad Coronidem usque subière, Contentum.

Periodus Prima.

§. I. *Philosophia Afrorum, Asianorum.* 1. Aegyptiorum. 2. Chaldeorum. 3. Peritarum. 4. Arabum. 5. Phoenicum. 6. Indorum. Dogma. Systema Emanationis.

§. II. *Philosophia Graecorum.* Epochae 7. Aetas puerilis. 1. Poetica Philosophia: a. m. 2500 - 3100. 2. Politica: a. m. 3100 - 3400. 3. Physico-Speculativa: a. m. 3400 - 3600. Aetas juvenilis. a. Ionica. β. Phytagorica. γ. Eleatenfis. 4. Dialectica: a. m. 3530 - 3600. 5ta Practica. Aetas virilis: a. m. 3600 - 3750. Ex hac schola: a. Cyrenaica. β. Magariensis, Eliadenfis, Eretricensis. γ. Platonica. δ. Cynica. ε. Stoica. ζ. Epicurea. 6ta Systematica: a. m. 3700. 7ma Sceptica: a. m. 3800. Graecae Philosophiae aetas senilis et mors.

Periodus Secunda.

§. III. *Philosophia Romanorum.* Quas Athenis, easdem Romae Epochas subiit; stoica, academica, epicurea, sectae palmares.

§. IV. *Neo-Platonica Schola:* ant. ch. 150 - 300 p. ch. Roma graecari edocla, graecissari missum faciens, horrida ex Astrologia, Thurgia, Magia, mixta Philosophia, Graecorum opus adulterat. Merita S. S. Patrum primaevae Ecclesiae, scientiarum Maecenatum; Caroli M. sec. 8. Restauratoris; Monachorum, sec. 10 et 11. Depositariorum.

§. V. *Scholastica Philosophia.* Haecce portenta librorum ab Arabibus male Confutorum, et interpolatorum horribilia, spurios Graecorum

rum partus, in quibus succi boni parum, explanat. Aetas triplex a
sec. 12 - 15.

Periodus Tertia.

§ VI. *Philosophiae Palingenesi*. Hanc Italiae, Graecisque, Capta
Constantinopoli, sec. 15. Romam fugientibus debemus. Primus Ari-
stotelis Antagonista Gassendus. sec. 16.

§ VII. *Systematum Creatores*. Inquieta et novitatum amatrix hu-
mana ratio antiquaio deducta filo rescindens, novumque contexens,
naturae via duce primogeniae Philosophiae vestigium legit. Felices
hi variorum in Gallia, Anglia, Germania Philosophorum conatus.

§ VIII. *Ecclesiismus*. Systematum et Hypothesium neglectus,
infracti, et exoleti wolfianae scholae dogmatismi eliminatio, sectarum
proscriptio, philosophandi libertas.

§ IX. *Philosophiae Reformatio exacta*. Hanc Ecclesiismus purior
scepticismus sanior, limandi genius vegetior peperit; arctior logi-
cam inter et Methaphysicam nexus, Philosophiae, rerumque natura-
lium historia auxit; quietatandem et indefessa nostratim philosophan-
di methodus, Experientiae adminiculo, ad summam operis coronam,
a qua graeciam remorabatur, Philosophiae duxit studium.

Logica.

Logica est scientia recte Cogitandi.

§ I. *Animae Existentia, Facultates*. 1. Cogito. 2. Me à meo corpore
discerno; ergo Corpus meum non est Ego; ergo mihi inest ens sui
sibi, et rerum extra se conscium, anima dictum. 3. Video, audio,
gusto, olfacio, tango; ergo sentio. *a.* Leges sensationum. *β.* Ana-
tome organorum. 4. Motum in organis percepto excipit in Anima:
inde idearum exoritur; differentia earumdem; innatas cum Lockio ne-
gamus. 5. Trium famosorum systematum quoad Animae cum Cor-
pore commercium, quodvis suis premitur difficultatibus. 6. Re-
praesento mihi absentia; itaque imaginor. Leges imaginationis. 7.
Res olim sensibus haustas sentire videor; et somnio. Leges somniorum.
8. Ideas praeteritas redeuntes agnosco easdem; et Recordor. Robur,
lapsus memoriae.

§ II. *Ulteriores Facultates*. 1. Abstraho et distinctè cognosco;
con- et disconvenientiam notionum intueor; nexum Veritatum uni-
versalium pervideo; inde intellectus, hinc iudicium, ratio. 2. Ana-
lysis

lysis notionum, natura definitionum ideis nituntur distinctis. *a.* de eorum adminiculo, usu. *β.* de causis idearum confularum. *γ.* de cognitione symbolica. 3. iudicium verbis expressum Propositio dicitur; de ejus diversitate, ratione modi ut ajunt, quantitatis et qualitatis. 4. Ratiocinatio verbis expressa syllogismus audit — in tanta scientiarum luce, ne inventis frugibus, vefci glandulis videamur, ex ingenti Regularum fartagine, quibus veteris scholae Corriphaei in syllogismis adornandis urebantur, a limine, ne verba nobis dentur, quaenam salutanda censemus. — De classibus propositionum in methodo geometrica. 5. Similium Casuum expectatio lubrica est ratiocinatio. 6. Magna vis praeexistentium et associatarum notionum, causarumque physicarum in cogitatorium; proin individuum ejus receptibilitatem, Resultans, et summam praefens animae status determinat. *a.* Exin mirae operationes animae in somnio, delirio, enthusiasmo. *β.* De memoria, acumine, profunditate, ingenio, habitu, rationis robore, et analogo.

§. III. *Veritatis Principia Theoretica.* 1. Veritas veritati nulla contradicit, proin harmonia exacta. Veritatis divisio. 2. Veritatis characteres in ejus cognitionem nos manuducunt. 3. Veritas non illucens Demonstratione eget. De hujus natura. 4. Evidentiae cognitione assentiri cogimur. 5. Convictio locum habet, si id, quod in iudicio constituitur, vel sensui praesenti, vel ideae, quae subjecti loco est, aperte inest. 6. In disciplinis compluribus, ubi meliora non suppetunt, ne naturae subraeci videamur, probabilitate contenti esse debemus, sed probabilitas sollicitè perpendenda, momenta aestimanda, gradus dimetiendi sunt.

§. IV. *Fontes Veritatis.* 1. Datur certitudo contra Baylium, Hume, Huetium. 2. Testimonium sensuum legitimum nota est certitudinis contra Berkeley — solutio argumentorum Episcopi Cloyensis contra corporum realitatem. 3. Communis naturae et conscientiae sensus docet cum infallibili certitudine contra Charron, Montaigne, le Vayer. 4. Auctoritas humana plena parit certitudinem moralem maximam. Contra d'Argens — Huc pertinet Ars hermeneutica, distributor ejus explanatio.

§. V. *Errorum Fontes.* 1. Oscitantia, ignorantia, praecipitantia — De causis mentis praeproperae in iudiciis ferendis. 2. Affectus.

Etus. 3. Abusus vocabulorum. 4. Praejudicia aetatum, status, sectae, nationis. 5. Corporis temperamentum, educatores, servitus ingenii, nimus se se excolendi ardor, libri, populus, seculum.

§. VI. *Veritatis Principia Practica.* 1. Recte judicandi initium dubitatio est. — De methodo recte judicandi juxta Carthesii praescripta. 2. Philautia, et praeeconceptae opiniones explodendae. 3. Nisi Corpore et animo recte valemus, nil decidendum. 4. Cavendum ne vitio subreptionis, quae sensu comprehensa non sunt, inferantur. — De arte experiendi, observandi, causas indagandi. 5. Praecipue rationis scrutatio, legumque normae causas vindicandas ad phaenomenorum phych. interpretationem in intima hac et celerrima, nonnumquam etiam inverterata effectorum consociatione pertinentes, subjiciendas esse adparet. Meditatione philosophica, generalium notionum analysi suffulta, quidquid rationis modulo erui valet, attingitur. Canones fructiferae hujus methodi.

Metaphysica Institutiones Ontologiae.

Ontologia est scientia entis in genere, primaque cognitionis humanae Principia suppeditat.

§. I. *Possibile et Impossibile.* Principia humanae cognitionis sunt duo: idem non potest simul esse, et non esse: Nihil est sine ratione sufficiente. 1. Hypothetice impossibile manet absolute possibile. 2. Absolute impossibile ne hypothetice quidem potest fieri possibile.

§. II. *Ens, Essentia, Existentia.* 1. Omne quod est, determinatum est. 2. Quodlibet est vel non est. 3. Essentia entis est id, per quod aliqua res est haec res, et non alia. 4. Essentia entis est necessaria, aeterna, immutabilis, incommunicabilis. 5. Rerum essentiae absolute nos latent. 6. Complementum possibilitatis, existentia dicitur.

§. III. *Attributa, Modi.* 1. Posita essentia ponuntur attributa. 2. Attributa proin sunt necessaria. 3. Modi non sunt in Essentia tanquam ratione sufficiente.

§. IV. *Identitas, Relatio.* 1. Quae mutuo possunt substitui, sunt eadem. 2. Omnis relatio est mutua. 3. Quae similia sunt possunt esse inaequalia.

§. V.

§. V. *Necessarium, Contingens.* 1. Necessarium est, cujus oppositum non potest non esse. 2. Ens contingens non habet in se existentiae rationem sufficientem. 3. Ergo nec illa est in tota contingentium serie. 4. Ergo extra hanc datur ens, quod in se totius seriei rationem continet sufficientem. 5. Ergo hoc ens absolute necessarium est. 6. Ergo et aeternum, immutabile infinitum, immensum, unicum.

§. VI. *Simplex, Compositum.* 1. Ens simplex caret partibus. 2. Neque ex composito neque ex simplici oriri potest. 3. Naturaliter nec oritur, nec interit. 4. In universo non sunt entia nisi simplicia. 5. Omnis mutatio in ente composito est per motum.

§. VII. *Spatium, Locus, Tempus.* 1. Spatium à rebus in eo existentibus nil distinctum, nil reale, nil positivum est. 2. Composita insunt spatiis. 3. Locus spatii pars a certorum entium distantia determinatur. 4. Ubi nil existit, aut nulla successio, neque spatium, neque tempus adest. 5. Spatii et temporis divisio imaginationis vim excedit.

§. VIII. *Substantia, Accidens.* 1. Datur vis activa. 2. Haec omni enti inest. 3. Substantia est ens vi agendi praeditum. 4. Statu entis mutato, modi variantur.

§. IX. *Finitum, infinitum Ens.* 1. Finitum ens contingens est, et mutabile. 2. Ergo existeri incipit. 3. Infinitum entis existentia evidenter demonstrabilis est. 4. Attributum entis infiniti infinitum est.

§. X. *Principium, Causa.* 1. Omnis causa est Principium, non vice versa. 2. Nihil est causa sui ipsius. 3. Nemo dat, quod non habet. 4. Duo entia non possunt sibi mutuo esse causae efficientes. 5. Quicumque vult finem, vult media.

Institutiones Cosmologicae.

§. I. *Notio Mundi generatim.* 1. Datur nexus cosmicus. 2. Fatum coecum turcicum, stoicum, astrologicum est impia, insana, ridicula opinio. 3. Saltus purus, casus, regressus in infinitum in omni mundo repugnant. 4. Plures mundi sint possibiles. 5. Est perfectus, non tamen perfectissimus. 6. Omnis mutatio in mundo est per motum.

§. II. *Naturale, Supernaturale.* 1. Leges motus sunt contingentes. 2. Natura non facit saltum. *Lex contiguitatis.* 3. Ergo in natura nunquam omittitur, quod ad fines obrinendos necessarium est. 4. Ergo nulla rerum species in natura desideratur. 5. Ergo opposito statui

alter immediate non succedit. 6. Natura agit via brevissima: *Lex parsimoniae*. 7. Natura conservatrix sui: *Lex Conservatoris*. 8. Natura in varietatem effusissima, hinc *Lex Varietatis*. 9. Miraculum in natura possibile est. 10. Si fiat, fit ab ente à mundo diverso. 11. Veri miraculi criteria habentur.

§. III. *Monades, Corpora*. 1. Dantur monades, num Leibnizianae? Neutiquam. 2. Sunt in extensae, simplices. 3. In se agunt invicem. 4. Corpora existunt. 5. Principia corporum sunt substantiae simplices vi motrice praeditae. 6. Utrum ab his initiis natura in procreandis corporibus procedat, aut in resolvendis iis illuc revertatur unquam, mysterium est. 7. Omne corpus est dividuum, extensum, mobile, folidum, porrosum. 8. Corporum essentiam pervidere nequimus.

§. IV. *Leges motus*. 1. Modus, quo substantiae materiales motum producant, ignotus nobis est. 2. Substantiae materiales movent se ipsas. 3. Causa motus inchoati et continuati, est ipsa vis motrix. 4. Actiones corporum in se mutuae sunt, ad has nulla est necessitas contiguitatis. 5. Corporibus inest vis attractiva et repulsiva. 6. Distans in infinitum diminuta vis repulsiva in infinitum excrevit. 7. Nullus hinc corporum datur contractus immediatus. 8. Cohæsiō corporum ex attractiva et repulsiva vi aequali repetitur. 9. Corporibus inest nulla vis inertiae, proin nullum corpus mutationi suae positive resistit. 10. Omne corpus semper in motu est. 11. Ergo nulla corporum indifferentia ad motum et quietem.

Institutiones Pneumatologiae et Psychologiae.

Pneumatologia est scientia de spiritibus.

§. I. *Spiritus Noivo Natura*. 1. Significatu strictiori spiritus sive mens est natura distincta sui conscientia, distinctisque rerum conceptibus gaudens, aut potiundi certe vi praedita. 2. Omnis spiritus est ens simplex, non vicissim. 3. Substantiae obscura repraesentandi vi instructae spiritus non sunt. 4. In natura corporea sensus adfectus esse nequit, ergo nec cogitatio. 5. Substantiae cogitantes felicitatis capaces sunt. 6. Plura spirituum genera in intellectu, voluntate, vi agendi diversissima nullo non negotio evincimus.

§. II. *Mens perfectissima*. 1. Mentis perfectissimae attributa sunt perfectissima. 2. Mens perfectissima est ens à se, ens independens, ens
neces-

necessarium., unicum. 3. Ergo ens immutabile, aeternum, infinitum, immensum potentissimum, omniscium, providissimum, summe iustum, summe sanctum. 4. Ergo infinita ipsius intelligentia, voluntas, libertas, sapientia. 5. Modus quo ens infinitum existit, mysterium est, non in spatio, loco, tempore existit.

Psychologia est doctrina quae de Animae natura exponit.

§ III. *Animae Natura. Adpetendi Facultates.* De animae existentia ejusque facultate cognoscendi tam superiori quam inferiori. Log. §. I 1. . . 1. Cogito, anima proin non est corpus, non materia, ergo ens simplex, ergo spiritus, ergo ens intellectu praeditum. Pneumat §. I 2. Quaedam confuse adpeto, in me proin est facultas adpetendi, inferior dicta. 3. Voluptas est sensus perfectionis. 4. Quo vividior est sensus perfectionis, eo major voluptas. 5. Ab adpetitu voluptas sejungit nequit. 6. Repraesentatio boni, adpetitionem, mali adversionem caussat. 7. Adversioni taedium comes est. 8. Adfectus oriuntur ex confusis sensuum et phantasiae repraesentationibus, sunt aut originarii aut derivativi de quibus prolixius actum est. 9. Adfectus sed justos intra limites homini magna gerendi et ardua exequendi praesidio sunt. 10. Quaedam adpeto ut bona, quaedam ut mala distinctè cognita, ergo in me voluntas. 11. Me ipsum determino, non necessitor, ergo in me est libertas.

§ IV. *Animae Vita.* 1. Anima semper agit. 2. Notior corpore est. 3. Creatur a Deo. 4. Extincto corpore superstes est, sui sibi conscia, memoriamque status praeteriti retinens. 5. Animarum somnus extincto corpore, metaphysichos deliramenta sunt Philosophorum.

§ V. *Brutorum Anima.* Bruta non sunt machinae. 2. Quaedam adpetunt, quaedam averfantur. 3. Proin ideis claris, sensatione imaginatione, memoria, adpetitu gaudent. 4. Habent quoddam rationis analogum sensatione et imaginatione nixum. 5. Carent intellectu, ratione, libertate, non tamen spontaneitate. 6. Iphis inest anima in corporea a sensibus omnino dependens.

Theologia Naturalis.

Theologia naturalis est scientia de Deo ejusque attributis et operibus sola ratione naturali considerandis.

B

§. I

§. I. *Dei Existentia contra Atheos.* 1. Dei nomine intelligimus omnium, quae mundum constituunt, rerum mundique adeo ipsius causam supremam, eamque intelligentem. 2. Dum immensurabilem rerum ordinem, pulchritudinem, perfectionem, quae summam produunt mentem, intuemur, quis rectorem ac moderatorem et tantum architectum tanti operis tantique muneris consilii et rationis expertem putet? Ergo Deus est, hoc omnium instar argumentorum nobis palmare sit.

§. II. *Attributa Divina.* 1. Est unus Deus, et una suprema mundi causa. 2. Ens infinitae perfectionis. 3. Ens necessarium, independens Pneumat. §. II 1-5. 4. Ens simplex et spiritus. 5. Divinae libertatis cum immutabilitate concordia mysterium nobis est. 6. Cavendum ne nostra de Deo cognitio in abusum transeat idearum abstractarum, nec fiat tanto ente dignum mortali depromimus conceptu sufficienti nobis interim ad intensissimos pietatis et reverentiae sensus.

§. III. *Opera Divina.* 1. Mundus non est ens necessarium. 2. Ergo ortus per creationem. 3. Permissio mali in eo non pugnat cum Dei bonitate. 4. Deus omnibus quae in mundo sunt providet, omnia conservat, omnia gubernat, ergo supremus rerum Dominus est. 5. Finis quem sibi Deus in mundo condendo posuit, est perfectionum divinarum manifestatio. 6. Ex attributorum divinarum, animique nostri, et generalium quarundam naturae legum cognitione in nobis vitae alterius desiderium et expectatio oritur. 7. Ex lumine naturae statuentium est diversam proborum ibi, malorumque conditionem fore. 8. Theologiam naturalem revelata excipit. 9. In revelata media per rationis lumen non impetranda ad salutem necessaria suppeditantur. 10. Theologia revelata ad incredulorum levitatem continendam, refracandamque insignis est.

Institutiones Philosophiae moralis.

Philosophia practica est scientia tradens regulas quibus in bono eligendo et malo fugiendo voluntas humana dirigitur.

§. I. *Actus humani, Obligatio.* 1. Intellectus et voluntas actionum humanarum principia sunt. 2. Bonitas aut malitia actionum ex intrinseca earundem natura consequentiisque repetitur. 3. Bonitas proin actio in se adpetibilis, mala averfabilis. 4. Obligatio crescit pro numero motivorum. 5. Non cadit nisi in ens Intellectus et voluntatis usu praeditum.

§. II.

§. II. *Lex naturae.* 1. Haec omnes homines rationis capaces obligat sub culpa et poena. 2. Per rationem nobis innotescit. 3. Estimabilis, necessaria, aeterna. 4. Prima est: quaeritio status tui perfectionum &c. 5. Est divina. 6. Proin naturae legi obtemperans, divino numini parat.

§. III. *Poenae, praemium, virtus, vitium.* 1. Actiones bonas praemia naturalia, malas poenae naturales pedissequuntur. 2. Virtus sibi ipsi praemium est, vitium poena. 3. Virtus felicitatis fons, vitium eisdem impedimentum est.

§. IV. *Conscientia, Imputatio.* 1. Qui sive secundum, sive contra conscientiam agit erroneam itidem peccat. 2. Recta conscientia mortuus non habet. 3. Proin felices nos reddit. 4. Actio nisi libera imputari nequit. 5. Ergo sensationes, imaginationes, somnia, directe nobis non imputantur. 6. Factum alterius imputari nobis potest. 7. De culpa et dolo.

Institutiones juris naturae.

Ius naturae est disciplina quae rationis enunciata de rebus expetendis fugiendisque explicat.

§. V. *Officia erga Deum, se ipsum et alios.* 1. Fundamentum juris naturae est in ipsa natura. 2. Ad entis supremi perfectiones manifestandas, gloriam illustrandam, cultum promovendum, ipsius agnitionem acquirendam, ipsum reverendum, timendum, invocandum jure naturae obligamur. 3. Eodem jure unusquisque se ipsum, intellectum, voluntatem perficere tenetur. 4. Corporis pariter sanitati, membrorum integritati, opum, fortunae, honoris et laudis observantiae invigilandi praescriptum est naturae. 6. Ergo alii sunt amandi et nemo laedendus. 7. Moderamen tamen inculpatae tutelae lex naturae approbat.

§. VI. *Dominium, Contestationes, Pacta et Contractus.* 1. Suum cuique tribuendum. 2. Nemo proin in Dominio perturbandus est. 3. De furto, rapinis, latrocinis, fraudibus. 4. De rebus abjectis derelictis, amissis. 5. In permutatione dominiorum, operum, laborum, compensatio justa observanda est. 6. Mentiri vetat lex naturae, verum semper dicere prohibet. 7. Jus jurandum cujusque religioni attemperandum est. 8. Non est obligatorium contra bonos mores praestitum juramentum. 9. De perjuriis, execrationibus, maledictionibus. 10.

Omnis promissio cadit in debitum. 11. Pactis illicitis nulla obligatio, nulla vis. 12. Pacta consensu mutuo dissolvuntur. 13. Minae, vis, dolus, pacta generatim non irritant. 14. De mutuo, pignore, hypotheca, fidejussore, usura, deposito.

Institutiones Ethicae.

Ethica viam ostendit legibus naturae obsecundandi.

§. VII. *Emendatio intellectus et voluntatis.* 1. Ad virtutis habitum acquirendum viva et distincta boni mali vè cognitio exposcitur. 2. Emendatio intellectus emendationem voluntatis praecedat. 3. Longo et diuturno usu virtutis habitus conficitur. 4. Affectus, impedimenta, consuetudines pravae deponendae sunt. 5. Quidquid distinctam suppeditat notionem, id intellectus causat emendationem. 6. Sapientia et prudentia praecipuae intellectus virtutes sunt. 7. Sapientiae habitus voluntatis supponit emendationem, legem explet, naturae obstacula dispicit. 8. Experientia prudentiae magistra est. 9. Distincta boni mali que cognitio praecipuum adfectuum refranandorum adminiculum habetur. 10. De libertate, parsimonia, modestia, et vitiis oppositis. 11. De patientia, fortitudine, animi moderatione &c. 12. Virtutes erga alios primariae sunt sincerus amor, mansuetudo, veracitas, taciturnitas &c. De quibus copiosius actum est.

Institutiones Politicae.

Politica est scientia quae regulas exponit prudentiae, et salutem hominum in societate viventium promovet.

§. VIII. *Notiones generaliores circa intellectum.* 1. Quidquid sapientia decrevit, prudentia exequitur. 2. Prudentia sine virtute astutia est. 3. Deliberatio et consilium prudentiae anima. 4. In intellectus emendatione prudentia primario occupatur. 5. Hinc necessaria praefert utilibus, utilia jucundis, nec praefulcenda jacit, compage extructa, nec quod humeri recusant, deligit.

§. IX. *Circa voluntatem.* 1. Huc pertinet examen moralium actuum, virtutum, vitiorum, passionis dominantis. 2. Hominem ex vit, qui passionum fibras evelli omnes putat. 3. Temperamentorum vis voluntatis emendae, aut vehiculo aut obstaculo est. 4. De temperamenti origenaria varietate, diversisque characteribus. Sequuntur officia familiaria et civilia quae hic ad longum recensuissènimis prolixum foret.

Mathe-

 Mathesis.

Algebra est scientia Quantitatis in genere.

§. I. *Calculus Potentiarum.* The. 1. $a^m \cdot a^n = a^{m+n}$. Th. 2. x^{-n} ad gradum $m = x^{-n} \cdot x^m = \frac{x^m}{x^n}$. Th. 3. $\sqrt[n]{a^m} = \frac{a^m}{a^n}$. Th. 4. $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$. Th. 5. $(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$. Schol. Ex datis fractiones decimales Calculandi methodus. v. g. $0,246 = 2 \cdot 10^{-1} + 4 \cdot 10^{-2} + 6 \cdot 10^{-3}$.

§. II. *Progressionēs, Logarithmi.* Th. 1. Sit in progressionē arithmetica membrum primum a , ultimum u , differentia d , Summa S , membrorum numerus n , erit: $\alpha) S = (a+u) \frac{1}{2}n$. $\beta) (u = a + (n-1)d$. $\gamma) \frac{n = 2S}{a+u}$. $\delta) d = \frac{u-a}{n-a}$. $\epsilon) a = u - (n-1)d$. Th. 2.

In progressionē geometrica producta extremorum = ab extremis æqualiter distantium membrorum productis. Th. 3. Producti Logarithmus = Summæ logarithmi factorum, et logarithmus quotientis = differentia logarithmorum dividendi et divisoris — de tabula, usu logarithm. *De æquationibus.*

Geometria est scientia Quantitatis continuæ.

§. III. *Geometria Theoretica.* The. 1. Angulus inter duas parallelas = angulorum summæ crura inter et parallelas. 2. In triangulo recta gulo hypotenusæ quadratum = Laterum quadratis. 3. Triangula similia sunt in ratione duplicata laterum homologorum. 4. Latus hexagoni æquatur radio circuli circumscripti. 5. Circuli sunt inter se uti quadrata diametrorum et figuræ similes ipsis inscriptæ. 6. Parallelepæda, Prismata, et Cylindri, quorum bases et altitudines æquantur, æqualia sunt. 7. Pyramides et conii super eadem basi et ejusdem altitudinis sunt æquales.

§. IV. *Geometria Practica.* Probl. 1. Lineam tam in charta quam campo metiri. 2. Rhenanam in decimalem convertere perticam. 3. Angulos, Distantiam, altitudines locorum inter accessorum ope mensuræ, Astrolabii, pixidis magneticæ, item diversarum figurarum areas metiri. 4. Superficiem et soliditatem Cylindri, ubi, Parallelepædi, Prismatis, Cylindri, Pyramidis, Coni determinare.

B 3

§. V.

§. V. *Trigonometria.* Th. 1. Cosinus = $\sqrt{\text{differentiae quadratorum radii et sinus.}}$ 2. Sit radius = r et arcus = ϕ . tangens $\phi = \frac{r \cdot \text{Sin. } \phi}{\text{Cos. } \phi}$ Th. 3. Secant $\phi = \frac{r^2}{\text{Cos. } \phi}$ Th. 4. Si cos. $\phi = 0$, erit $\frac{r \cdot \text{Sin. } \phi}{\text{Cos. } \phi} = \frac{r \cdot \text{Sin. } \phi}{0} = \infty$ et $\frac{r^2}{\text{Cos. } \phi} = \frac{r^2}{0} = \infty$ proin tangentibus et secantes in infinitum. Th. 5. In omni triangulo latera ut sinus oppositorum angulorum. Varia hinc Problemata geometrica practica resolvuntur.

§. VI. *Statica.* Haec agit de aequilibrio corporum tam solidorum quam fluidorum. Th. 1. Si potentia est ad pondus, uti est reciproca distantia ponderis à fulcro ad distantiam potentiae ab eodem fulcro in vecte habetur aequilibrium. 2. Productum ponderis in vectem totum divisum per Summam ponderis et potentiae = fulcri loco. 3. Vires compositae sunt reciprocae ut sinus angulorum per mediam directionem factorum. Probl. 1. Data potentia et duabus distantis invenire pondus. 2. Dato pondere et duabus distantis invenire potentiam. 3. Construere stateram romanam. Libram examinare.

Axis in Peritrochio. Th. 1. Ut se habet distantia radiorum ad distantiam semidiametri Peritrochii, sic se habet pondus ad potentiam. 2. Maxima est vis potentiae sub angulo recto. 3. Dato pondere plurium rotarum se se excipientium radiis invenire potentiam. 4. Datis denticulis rotarum explorare, quoties rota velocissime circumacta gyret, dum rota tardissime mora semel circumvolvitur. De arte libellandi.

Trochlea. Th. 1. In Monopasto vires non fiunt expeditiores. 2. In dispasto pondus sustinetur à potentia in ratione subdupla ad pondus. 3. In polypasto augetur potentia, ut unitas ad numerum funium parallelorum. Probl. Dato pondere invenire potentiam.

Planum inclinatum. Th. 1. Potentia est ad pondus, ut sinus anguli plani ad horizontem, ad cosinum anguli quem potentia constituit cum ipso plano. 2. Potentia plano parallela est ad pondus, ut plani longitudo ad altitudinem. 3. Si potentia basi parallela, est ad pondus, ut longitudo basis ad plani altitudinem.

Choblea, Cuneus. Th. 1. Potentia cum pondere est in aequilibrio si productum potentiae in peripheriam = producto ponderis in distantiam duarum proximarum spirarum. 2. In cuneo si angulus aciei

60° attingit, potentia impeditur. 3. Cuneus est duplex planum inclinatum, proia hujus de illo valent theorematata.

§. VII. *Hydrostatica*. Haec fluidorum pressionem examinat. Th. 1. Pressiones fluidorum = producto basis in altitudinem, et gravitatem fluidi specificam. 2. Altitudines duorum fluidorum in tubis communicantibus sunt in ratione inversa densitatum. 3. Pondera in ratione directa densitatum et voluminum. 4. Gravitates specificae duorum fluidorum heterogeniorum sunt in ratione directa ponderum in libero aere et inversa in aqua amissorum. 5. Corpus liquido gravius tantum potentiae ad premendum exhibet, quanto pondere superat, aequale volumen liquidi. 6. Corpus aqua levius eoque immergitur donec volumen fluidi loco suo expulsum pondere suo adaequat pondus totius solidi. Probl. 1. Pondus diversorum liquidorum hydrostaticè examinare. 2. Investigare pondus oneratae navis, et dato pondere, quousque immergatur. 3. Explorare, an nummus purus sit aut adulterinus, et quantum metalli impuri admixtum. Determinare cavitatem solidi aqua gravioris, ut supernatet.

§. VIII. *Aerometria*. Haec aeris scientia est. Th. 1. Pressio omnem in partem, et inisdem sectionibus paratensis aequatis est. 2. Elater aeris ponderi columnae aereae incumbentis respondet. 3. Pressio aeris in corpus est, ut hujus basis ducta in altitudinem columnae aereae respondentis gravitati columnae aquae 32 pedes rhen. altae. 4. Aer aequilibrium dat mercurio in barometro stagnanti. 5. In vas aere plenum aer exterior nil efficit. Schol. 1. Diversae aeris species a R. R. exactius evolutae quam plurima in natura detegunt: huc pertinet aer diphlogisticus, gasventosum, mephitis hepatica, urinosa, inflammabilis, muriatica, fluoris mineralis, nitri et aeris phlogistica. Sch. 2. Ponds totius aereae massae in telluris superficiem prems = 12 Trillionibus librarum, et hominis adulti superficiem = 0 15 = 45,160 librarum. Sch. 3. De haemisphaeriis magdeburgicis, anthlia pneumatica, barometro, horumque instrumentorum inventore Praenobili Dom. de Guericke. — De Thermometris, machina Montgolfiana, barometro Schaviotti.

§. IX. *Hydraulica*. Haec est scientia motus liquidorum, Th. 1. Quo major est pressio fluidi, eo major celeritas egredientis per lumen. 2. Quo angustior est tubus, per quam aqua fluit, eo major frictio. 3. Di-

3. Diminutiones altitudinum aquae salientis sunt ut quadrata altitudinum libellae aquarum in hydrophilacio existentium 4. Aqua in siphonibus ultra 32' non ascendit. Probl. 1. Varias machinas exhibere, aquas, quocunque lubet, adducendas aptas. 2. Compressione aeris fontes salientes et ope aeris diaphlogistici ignivomos confluere.

Optica. Haec leges visionis directae examinat.

§. X. Th. 1. Claritas in objectis distitis decrescit, ut quadrata distantiarum crescunt, in propinquis crescit, ut quadrata distantiarum decrescunt. 2. Quae sub eodem angulo in oculum cadunt, aequalia sunt. 3. Tangentes magnitudinum adparentium sunt in ratione composita magnitudinum directae et distantiarum inversae. 4. Si sphaera illuminans aequalis sphaerae opacae, umbra hujus cylindrica, si illa major, haec conica, si illuminans minor opaca, haec calathiformis. 5. Umbra recta est ad altitudinem opaci, ut Cosinus ad sinum altitudinis luminosi. 6. Flamma lucis remota major adparet, quam vicina. 7. Duorum objectorum imagines in oculo contiguae, objecta ipsa contigua repraesentant. 8. Si magnitudo vera sive adparens spatii, per quod corpus movetur, intra certum tempus est imperceptibilis, corpus quiescere videtur. 9. Si oculus spectatoris et aliud corpus versus eandem plagam movetur, oculus autem motu celeriori, corpus retrogradum videtur. Probl. Ope prismatis triangularis vitrei, vel vitro conico aqua pleno colorum diversitatem indagare. — De camera obicura, myopum et presbytarum oculis.

Catoptrica. Haec scrutatur leges visionis reflexae.

§. XI. Th. I. Angulus reflexionis = angulo incidentiae 2. In speculis planis objecti punctum in concursu Catheti incidentiae, et radii reflexi videtur. 3. Objectum tanto post speculum intervallo adparet, quanto positum est ante speculum. 4. Speculum planum verticaliter evertum repraesentat objectum duplae magnitudinis.

Specula concava. Th. 1. Specula concava per reflexionem sunt caustica 2. Objectum inter focum et speculum concavum existens post speculum situ adparet erecto, et ampliatum 3. Si major objecti a speculo quam foci instantia, in aere pendula videtur imago situ inverso — De speculis parabolicis.

Specu-

Specula convexa. Th. 1. In speculo convexo sphaerico objecti imago videtur inter centrum speculi et peripheriam, sed objecto minor, 2. In speculo cylindrico verticali objecta sub justa adparent longitudine sed minus justa latitudine. 3. In speculo conico latitudo adverticem usque continuo magis decrefcit.

Dioptrica. Haec ad trutinam revocat leges visionis refractae.

§. XII. Th. 1. Radius ex aere in vitrum transiens frangitur ad perpendicularum, ita ut sinus anguli inclinationis fit ad finum anguli refracti ut 3 : 2. Si ex aere in aquam ut 4 : 3 et invertendo. Th. 2. Radius in lentem plano - convexam incidens post refractionem cum lentis axe conjungitur in distantia diametri: in vitrum convexo — convexum in distantia semidiametri: in globum, in distantia $\frac{1}{2}$ diametri. Th. 3. Radius per vitrum plano - concavum, aut concavo - concavum transmissus à lentis axe recedit. Th. 4. Oculus intra vitrum convexum et ejus focum constitutus vel in foco cernit rem sub majori angulo; per lentem concavam objecta minora adparent. Th. 5. Vitra convexa sunt caustica per refractionem radiorum. Schol. De tubis terrestribus astronomicis, Neutoniaanis, Gregorianis, Dollandicis: microscopiis simplicibus et compositis, camera obscura Wieglebiana, laterna magica.

§. XIII. *Astronomia Sphaerica.* Th. 1. Ex cognitis quibusdam stellis, reliquarum situs, locus, ortus et occasus, aut ope globi, chartae astronomicae, aliisque adminiculis quam facillime indigitantur. 2. Respectu ingentis à terra distantiae fixarum, semidiameter terrae puncti instar venit. 3. Iuxta Keplerum ex reali, phisica et optica causa phaenomena coelestia internoscuntur. 4. Altitudo poli = summæ ex infima altitudine stellae polaris et semidifferentia inter summam et infimam. Magdeburgi = $52^{\circ} + 10'$. Th. 5. Elevatio aequatoris adequat altitudinem puncti solstitii aestivi minus elevatione aequatoris. 7. Si dies naturalis = 24 H. Dies primi mobilis = 23 H. 56' 4" Th. 8. Praecessio aequinoctiorum = annuatim 50" 322'''. Th. 9. Semidiameter terrae est ad corporis coelestis distantiam, cujus parallaxis quaeritur, ut sinus anguli parallactici ad finem apparentis distantiae suae a Zenith. Th. 10. In duobus locis sub eodem meridiano situs parallaxis siderum observatur. — Varia problemata.

C

Astrono-

Astronomia theorica. Haec structuram universi indagat. Th. 1. Tempora quibus planetae tramitis partem absolvunt, sunt inter se ut sectores arcus emensi. 2. Tempora autem cursus absolvi, ut radices quadratae ex cubis distantiarum a sole. Hae palmares Keppleri regulae. 3. Axis ellipsis syrii vix aequalis chordae $3''$, proin fixarum distantia immensurabilis. — De aberratione. 4. Sistema Copernicanum phenomenina in moribus Corporum coelestium juxta principia physica et optica fundate explanat. 5. Planetae omnes sunt corpora opaca, per omnia terrae similia, proin et à Creaturis mente et sensibus praedictis inhabitari autumamus; pariter et stellis fixis et soli incolae tribuimus. 6. Sol corpus igneum a plerisque dicitur, quae sententia aliis non arridet. 7. Eclipsis solis a luna interposita causatur. 8. Eclipsis lunae inde est, quod haec cuneae telluris umbrae tempore plenilunii immergatur. 9. Quantitas eclipsis solaris dependet tam à magnitudine diametrorum apparentium solis et lunae, quam à latitudine apparente, quam habet luna respectu illius loci terrae, è quo spectatur. 10. Stellae fixae longae ultra Urani orbitam existunt. Probl. 1. Invenire lunae et planetarum distantias à terra. 2. Data distantia planetae à terra determinare paralaxin horizontalem. 3. Ex diametro apparente et distantia à terra cognita planetarum diametrum mensurare, superficiem et soliditatem. 4. Altitudines montium in luna metire. 5. Adparentem diametrum terrae, seu angulum, sub quo terra ab inhabitatoribus lunae videtur, determinare. 6. Assignare luminis quantitatem, quam selenitae à terra reflexam mutuunt.

Geographia. Haec est scientia telluris.

§. XIV. Th. 1. Rotatio terrae circa axem vim fundat centrifugam. 2. Ab axe vis centrifuga perpendiculariter recedens, effectum exerit. 3. Gravitatis diminutio in telluris superficie, est ut quadratum cosinus latitudinis. 4. Experimenta pendulorum sphaeroidicam telluris figuram, et Theoremata confirmant. 5. Differentia meridiana locorum dissitorum ex lunae eclipsi, et in et egressu jovis satellitum determinari potest. 6. Elevatio poli aequalis est loci latitudini. 7. Gradus aequatoris sunt ad gradus circulorum parallelorum, ut sinus totus ad cosinum latitudinis. Invenire telluris diametrum, superficiem, soliditatem. — De globo terraqueo, Mappis geographicis, usu, et methodo,

thodo, conficiendi, de vario sphaerae situ, et confectariis et pluribus aliis ad globi et mapparum intelligentiam necessariis.

Chronologia. Haec est scientia temporis metiendi ac distinguendi.

§. XV. Probl. 1. Dato anno post ch. n. invenire cyclum solis et litteram dominicalem. 2. Anni dati post ch. n. assignare Cyclum indictionum. 3. Dato numero aureo correspondentes Epactas indigitare. 4. Datis Cyclis lunae, solis, indictionum invenire annum periodi Julianae. 5. Quemunque annorum numerum in alium permutare. 6. Dato anno Christi invenire pascha Julianum et Gregorianum.

Gnomonica. Haec est scientia delineandi horologia.

§. XIV. Ut sinus totus ad sinum elevationis poli in horizontalibus, vel in verticalibus ad sinum elevationis aequatoris, ita tangens arcus horarii in aequinoctiali ad tangentem arcus horarii in horizontalibus vel verticalibus. Probl. 1. Construere instrumentum declinatorium. 2. Horologia aequinoctialia. 3. Horizontalia. 4. Verticalia in et declinata omnis generis. 5. Constructum horologium rectè locare. 6. Horologia portatilia. 7. Universalia. 8. Lunaria delineare.

Architectonica civilis. Haec est scientia bene aedificandi, archetypum animo conceptum delineandi, et formam aeternam perficiendi. Firmitas, Commoditas, Venustas architectis sit lex fundamentalis.

Firmitas aedificii. Th. 1. Firmitas aedificiorum dependet a materia et materiae adplicatione. 2. Ligna sint Sicca. 3. Saxa ex lapidinis recenter exempta non adhibeantur. 4. Calx sit ex saxo duriori nec terroso. 5. Arena sit sicca et aspera, non terrea. 6. Lateres non sint ex luto arenoso calculoso, sabuloso. 7. Conditio soli exploranda, in palustri loco craticula paranda. 8. Structurae fundamenti basis inferior, latior sit superiori. 9. Murus ad perpendicularum extruendus. 10. In singulis contignationibus aedium muri contrahendi sunt. 11. Muri nondum ficcati rectorio vestiendi non sunt. 12. Nulla pars aedificii ultra reliquas longius promineat.

Commoditas aedificii. Th. 1. Commoditas aedificii postulat liberum aeris ad fluxum in et egressum. 2. Fenestrarum altitudo sit ad latitudinem

nem in ratione dupla. 3. Figura conclavium sit reſtangulara. 4. In Cubiculo una minimum ſit fenestra: in hypocausto ad minus duae, ad ſummum tres; in occis minoribus tres, in majoribus quinque inter ſe aequidistantes. 5. Altitudo conclavium nec nimis magna, nec nimis exigua fieri debet. 6. Ea conclavia inter ſe communicare debent, quorum uſus eſt connexus. 7. Pavimentum pro conclavium diverſitate ſternendum. 8. Scala primaria ſtatim in oculos incurrat, ab imo uſque ad ſummum continua, et lumine ſufficiente illuminetur: nec gradus ſint juſto anguſtiores, neque etiam nimis depreſſi, 6" circiter ad ſummum 7"; et latitudo ſit minimum 10" ad ſummum 15": ubi plures unaſcendunt, et deſcendunt, major ſit proportio; longitudo 6 ad 9 pedes; poſt 9 vel 10 circiter gradus area interrumpatur quadrilatera.

Venustas aedificii. Th. 1. Ornatus aedificii nec parvus nec nimius ſit. 2. Venustate aedificia ſe ſe commendant, ſi partes ſint ad ſe, ut: 1 : 1, 1 : 2, 2 : 3, aut 2 : 3, 3 : 4, 4 : 5; quin imo valent 3 : 5, 5 : 7, 7 : 9. Th. 3. In omnibus ſymmetria et eurythmia obſervetur. 4. Fenestrae ſuperiores eandem latitudinem habeant, quam inferiores. 5. Figura januarum ſit parallelogrammum reſtangularum; niſi latitudo major limen requirat arcuatum. 6. Frons aedificii quoad januarum et fenestrarum ordinem aequè juxta ſymmetriae ac eurythmiae leges extruatur. 7. Ianuae et fenestrae partibus ex ordinibus architectonicis deſumptis ornandae ſunt. Probl. Ordines architectonicos delineare, 2. Ichnographiam, orthographiam, et ſcenographiam aedium perficere.

Architectonica militaris. Th. 1. Omnes munimenti partes ſe ſe invicem defendant. 2. Campus circa munimentum ſit apertiſſimus ad horae diſtantiam. 3. Exteriora opera depreſſiora ſint interioribus. 4. Quo alae longiores, eo major deſenſio. 5. Deſenſionis linea non ſit ultra 65° rhen. 6. Ala retracta concava praefat reſtilinea. 7. Profunditas foſſae à latitudine ſuperetur. 8. Systema muniendi hollandicum, aliſ cortinae perpendiculariter inſiſtentibus, vicioſum eſt. 9. In Paganico ſystemate vitium quidem, correctum, aſt, ambulacro per multiplicatas alas, et aliſ per auriculam anguſtius redditis, lima indiget. 10. Blondellius multiplicatis polygini propugnaculis, quae copioſiorem requirunt militem nil emendavit. 11. Systema ſecundum cl

el Vauban uti et el Bilfingeri triangula, quadrata, aequae ac polygenae munienti praeminens et optimum.

Scientia rerum naturalium.

Naturalia dividuntur in Regna Naturae tria: Animale, Vegetabile, Lapidium.

§. I. *Regnum Animale, s. Zoologia.* Animalia in 6 classes distribuntur. 1. Mammalia. 2. Aves. 3. Amphibia. 4. Pisces. 5. Insecta. 6. Vermes continet. Classis 1 in 7 subdividitur ordines.

§. II. *Classis 1. Ch. Corpus hirsutum. Pedes quatuor. Feminae viviparae, lactiferae. Cordis ventriculi duo. Sanguis ruber et calidus. . . Ord. 1. Antropomorpha. Ch. Dentis primores utrimque quatuor, Canini 2, molares 10. Mammiae 2 pectorales. Ord. 2. Bruta. Ch. Incisores nulli. Pedes unguiculati. Ord. 3. Ferae. Ch. Canini solitarii, reliquis longiores. Incisores acuti. Pedes acute unguiculati. Ord. 4. Glires. Ch. Dentis primores 2 utrimque, molares nulli. Ord. 5. Pecora. Ch. Dentis primores inferiores tantum, superiores nulli. Pedes unguulati. ~~Remanentia.~~ Ord. 6. Belluae. Ch. Dentis anomali, obruti primores. Pedes unguulati. Ord. 7. Cete. Ch. Pinnae pectorales. Cauda horizontalis. In capite canales.*

§. III. *Classis 2. Aves. Ch. Corpus plumosum. Alae 2. Pedes 2. Rostrum osseum. Feminae oviparae. Ordines 6. Ord. 1. Accipitres. Ch. Rostrum uncinatum. Ord. 2. Picae. Ch. Rostrum supernè compressum, convexum. Ord. 3. Anseres. Ch. Os dentato-ferratum. Ord. 4. Gallinae. Ch. Rostrum cylindraco-teretiusculum. Ord. 5. Gallinae. Ch. Rostrum conico-incurvum. Ord. 6. Passeres. Rostrum conico-attenuatum.*

§. IV. *Classis 3. Amphibia. Ch. Cutis membranacea, Cordis ventriculus unicus. Sanguis ruber frigidus, pedes vel nulli, vel anomali. Ordines 3. Ord. 1. Reptiles. Ch. Pedes 4, palmati vel lobati, reptiles. Ovipari. Ord. 2. Serpentes. Ch. Corpus apodum, teres et squamosum. Ord. 3. Nantes. Ch. Piscibus similes externè, interne differentes. Pulmones pro libitu aspirantes.*

§. V. *Classis 4. Pisces. Ch. Corpus apodum, pinnis veris instructum, vel squamosum, Ordines 4. Ord. 1. Apodes. Ch. Pinnae*

nae ventrales nullae. *Ord. 2.* Jugulares. Ch. Pinnae ventrales jugulares. *Ord. 3.* Thoracici. Ch. Pinnae ventrales thoracicae. *Ord. 4.* Abdominales. Ch. Pinnae ventrales abdominales.

§. VI. *Classis 5.* Insecta. Ch. Corpus crassa ossea cutis loco tectum. Caput antennis instructum. Ordines 7. *Ord. 1.* Coleoptera. Ch. Alae elytris duobus tectae. *Ord. 2.* Hemiptera. Ch. Alae sub hemelytris plicatae. *Ord. 3.* Lepidoptera. Ch. Alae 4. pulvere vel plumulis aspersae. *Ord. 4.* Neuroptera. Ch. Alae 4; reticulatae. Corpus oblongum, tenue. *Ord. 5.* Hymenoptera. Ch. Rete venosum subtilius. Cauda feminae aculeata. *Ord. 6.* Diptera. Ch. Alae duae. Halteres. Proboscis. Oculi reniformes. *Ord. 7.* Aptera. Ch. Alae nullae. Pedes 6, aut plures.

§. VII. *Classis 6.* Vermes. Ch. Pedes nulli. Corporis musculi ab una parte basi cuidam solidae affixi. Ordines 5. *Ord. 1.* Intestina. Ch. Corpus filiforme artubus destitutum, nudum. *Ord. 2.* Mollusca. Ch. Artubus donata. Tentacula. *Ord. 3.* Testacea. Ch. Habitaculo lapideo instructa. *Ord. 4.* Lytophyta, corpus molle, Artus varii. *Ord. 5.* Zoophyta. Ch. Animalcula combinata, plantarum infra crescentia. Genera 17.

Observationes in Regnum animale.

§. VIII. Characteres pro generum distinctione sint certi, constantes. 2. Corpora organizata nutriuntur, crescunt, procreant. 3. Systema Epigenesis solidis et fundatis haud nititur fundamentis. Generatio aequivoca rationi et experientiae contradicit. Systole et Diastole cordis circulatio sanguinis in animalibus peragitur. 6. In viviparis animalibus embrionis evolutio plus dubii quam in oviparis parit. 7. Certe; *Classis primae, Ord. 7.* rite mammalibus adscribimus.

Regnum vegetabile seu Botanica.

Botanica est scientia vegetabilium.

§. I. *Fructificatio.* Orthodoxi systematici e fructificationis vero fundamento Methodum desumunt. 2. Primum et ultimum in botanicis sit methodus naturalis, sed natura non facit saltum. 3. Termini artis sint prae aliis bene noti. 4. Fructificationis partes sunt Flos, Fructus. 5. Naturalissima structura fructificationis e pluritate existentium desumitur: in numero, figura, proportione, situ.

§. II.

§. II. *Sexus*. Vegetabilia ex ovo provenire dicitur ratio, et experientia; confirmant cotyledones. 2. Omnis species vegetabilium flore et fructu instruitur, etiam ubi visus eosdem non assequitur. 3. Stigmata germini ubique adnexa esse genituras, probat essentia, Praecedentia, situs, tempus, casus, abscissio.

§. III. *Chrysaëtes*. 1. Filum ariadneum Botanici systema, sine quo chaos res herbaria; systema classes per 5 propria umbra resolvit: Classes, ordines, genera, species, varietates. 2. Dispositio vegetabilium primaria a sola fructificatione desumenda est. 3. Classes, quo magis naturales, eo ceteris paribus, praestantiores sunt. Nomina classium et ordinum unico vocabulo constabunt. 5. Genericum nomen in eodem genere unicum erit.

§. IV. *Vires*. Quae genere conveniunt plantae, virtute conveniunt. 2. Luridae sunt plantae suspectae. 3. Stellatae diureticae sunt. 4. Polyandria plerumque venenata. 5. Cryptogamiae vegetabilia suspecta. 6. Plantae floribus nectario a petalis distincto communiter venenatae sunt, sicut et lactescentes, minus autem semisfoculoae. 7. Qualitates plantarum, in quibus vires subsistunt indicat sapor, odor, color. — De herbario et methodo plantas colligendi. — De regno lapideo in physica opportunior dicendi locus erit. Univerfim singularissime exoptantes cum SS. P. N. B. S. R. cap. 57.

UT IN OMNIBUS GLORIFICETUR
DEUS.

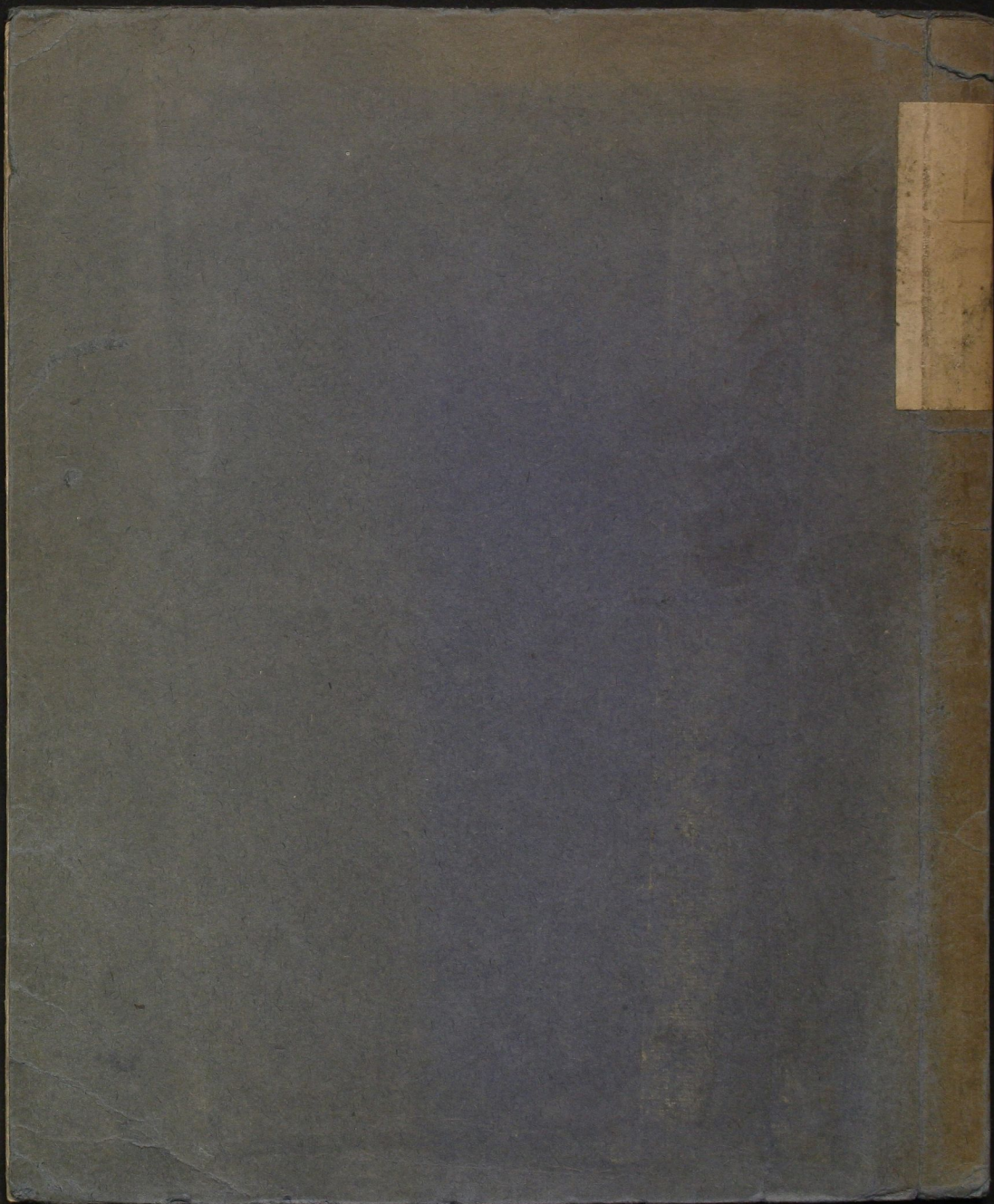
Fa. 1839

ULB Halle 3
007 547 79X

2008

Inches
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

85
NES PRINCIPALIORES

EX

PHIA ET MATHESI

ISSIMO AC PERILLUSTRI

OMINO

L. BEDAE

BBATIAE S. S. APOSTOLORUM

AMMENSLEBEN ORD. S. BENEDICTI

NGREY. BURSFELENDENSIS

TI DIGNISSIMO

MAECENATI MAGNIFICO

SSERVANTIAE TESSERAM OBLATAE.

UGNANTIUM EXAMINI EXPOSITAE

PRAESIDE

ANN. SINDERAM

ORD. ET ABBATIAE PROF. A. L.

NDIS AC RELIGIOSIS F. F.

nn.

R. F. Mauritio Albermann,
fermann. R. F. Hermann Heithecker

CLXXXIX AMMENSLEBII DIE 16 JULII

ante et postmeridiam confuetis.

, cum Litteris Heffenlandianis.

